

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
822-1836/08
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. датум: 10.02.09

На основу чл. 24. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана, („Сл. гласник РС“ бр. 79/2005 и 54/2007), а по притужби представника Заједнице Н.Н. Заштитник грађана даје

МИШЉЕЊЕ

Представник Заједнице Н.Н. обратио се Заштитнику грађана 22. октобра 2008. године поводом плана Града Београда да грађане ромске и других националности из нелегалног и нехигијенског насеља испод моста „Газела“ измести у станове за социјално угрожено становништво у насељу Б....., у коме припадници Н.Н. националне мањине живе традиционално и у већем броју, оцењујући да би таквим поступком Града била прекршена забрана насилне асимилације националних мањина гарантована Уставом.

Разматрајући околности притужбе, Заштитник грађана констатовао је да у ситуацији када се домаћи судови и Уставни суд до сада нису изјашњавали у вези са повредама колективног права припадника националних мањина из члана 78. ст. 3. Устава, нити је град Београд отпочео са реализацијом најављеног усељавања у Б....., нема основа за контролну, већ само за превентивну функцију Заштитника грађана ради унапређења рада органа управе и унапређења заштите људских слобода и права (чл. 24. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана), и то давањем мишљења из питања из своје надлежности.

Заштитник грађана непосредно је разговарао са подносиоцем притужбе, другим заинтересованим представницима локалне заједнице и градоначелником Драганом Ђиласом. Заменик Заштитника грађана посетио је локацију на којој се планира изградња станова, разговарао са појединим грађанима који бораве испод моста „Газела“ и прикушљени су друге доступни документи, те утврђене чињенице и околности неопходне за доношење става о основаности притужбе. Консултовано је и изјашњење градског омбудсмана – грађанског браниоца за Град Београд, Душанке Гаћеше о сличном питању. У тежњи да коначно изјашњење Заштитника грађана о овом питању буде што објективније и прихваћеније, нацрт овог мишљења достављен је подносиоцу притужбе и Граду, ради прелиминарног упознавања са његовом садржином и отклањања евентуалних нејасноћа у коначном тексту.

Заштитник грађана сматра да постоји мноштво недостатака и пропуста на различитим нивоима власти и локалне самоуправе који проузрокују локалне социјалне тензије, испољавање неприхватљивих друштвених ставова и незадовољство код готово свих заинтересованих актера. Ти пропусти прете да обесмисле циљ размештања – стварање минималних услова за достојанствен живот и интеграцију социјално угрожених житеља Београда, посебно Рома и да уместо тога доведу до разбуктавања социјалне и етничке нетолеранције на свим странама.

1. Република Србија, упркос свим успостављеним формалним структурама, усвојеној националној стратегији за смањење сиромаштва, акционим плановима за решавање проблема Рома и другим начелним документима, пројектима и сл., није донела смернице које би садржале практична упутства и препоруке локалним властима за поступање у случајевима размештања нелегалних и нехигијенских насеља, иако је то неопходно за решавање једног од најраширенијих проблема ромске популације. Због тога су јединице локалне самоуправе остављене без оквира за рад који би обезбедио систематично решавање овог проблема на основама које гарантују поштовање минималних стандарда људских права. Видан је и недостатак посебне стратегије унапређења положаја Рома, коју републички органи припремају дуже од пола деценије.
2. Град Београд, у недостатку поменутог републичког оквира, смерница или стратегије, одлучио је да реши питање дугогодишњег нелегалног насеља испод моста „Газела“ и то тако што ће његове житеље стамбено збринути, што је одлука која свакако заслужује похвалу. Град је, међутим, засновао намеру размештања житеља насеља „Газела“ у приградско насеље Б.....на документу „Полазне основе за израду акционог плана за расељавање нехигијенских насеља испод моста Газела“. Овај иницијални документ који су сачинила два консултанта Европске банке за реконструкцију и развој, у складу са својом сврхом евидентира темељне проблеме и набраја аспекте који морају бити узети у обзир при развијању коначног плана расељавања, али никако не садржи коначна решења којима се морају дати конкретни и детаљни одговори на питања попут начина јачања локалне инфраструктуре или планова за економску и друштвену интеграцију на групном и појединачном нивоу. Забрињавајуће је да такав документ до сада није усвојила Скупштина града нити било који други орган градске самоуправе.
3. Карактеристике локације на којој је предвиђена изградња станова намењених социјално угроженим грађанима изазивају озбиљне сумње у могућност њихове економске и друштвене интеграције без свеобухватних, претходно елаборираних, друштвено објашњених и институционално подржаних мера. Особине локације у Б.....на којој је планирана изградња станова за социјално угрожено становништво такве су да наводе на озбиљну сумњу у погледу одрживости насељавања на њој, без огромних улагања за које не постоји гаранција да их Град може обезбедити.

Наступајући са превентивног становишта, Заштитник грађана је мишљења да би трајна вештачка мера уселавања грађана друге или других националности на подручје Овче на коме традиционално и у већем броју живе припадници румунске националне мањине, а која би променила национални састав на том подручју, била супротна уставној забрани асимилације националних мањина из члана 78. ст. 3. Устава, без обзира на то што је у конкретном случају циљ Града Београда решавање основних животних питања једног броја социјално угрожених грађана, а не асимилација припадника М.М. националне мањине.

Неколико неуспешних покушаја расељавања нехигијенских и нелегалних ромских насеља указују на то да је неопходно да се још једном промисли о целисходности и оправданости (не)постојећег концепта решавања проблема стамбеног збривања угрожених ромских породица из насеља у којима не располажу минимумом услова за живот. Чињеница да Закон о социјалном становању, који би требало да уреди ова и друга питања у вези са становањем најугроженијих грађана још није припремљен отежава напоре локалних самоуправа да ефикасно решавају проблеме стамбено

угрожених грађана. Међутим, сагледане и поменуте чињенице не представљају оправдање за даље одлагање збривања најугроженијих ромских породица у нехигијинским насељима већ указују на потребу за хитном акцијом органа државне управе и локалне самоуправе у смислу проналажења решења који ће испунити основне услове предвиђене Уставом и законом: а) обезбеђење пуне равноправности грађана ромске националности у смислу отклањања изузетно неповољних услова у којима дуготрајно живе; б) ефективну интеграцију плански расељених ромских породица у социјални и економски живот.

При заузимању овог мишљења Заштитник грађана је имао у виду да је Б.....једно од само три градска подручја која припадници једне националне мањине традиционално настањују, односно да на подручју МЗ Б..... живи 27% грађана припадника М.М. националне мањине, те да Град Београд може планирати расељавање насеља испод моста „Газела“ у друга градска подручја и на друге начине без бојазни од кршења Уставом гарантованих права мањина.

Поред питања уставно-правне заштите права грађана припадника националних мањина на очување свог етно-културног идентитета, Заштитник грађана имао је у виду и тежак положај грађана ромске националности настањених испод моста „Газела.

Заштитник грађана ће, у интересу грађана и остваривања њихових људских и мањинских права, пратити како активности и одлуке градских власти у вези са расељавањем ромских насеља, тако и развој ситуације у вези са расељавањем социјално угрожених грађана на локацији у катастарској општини Б.....

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић

Доставити:

- Подносиоцима притужбе
- Градоначелнику Града Београда, Драгану Ђиласу
- Грађанском браниоцу за Град Београд, Душанки Гађеши
- У списе предмета